

13. 6. 2012

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postoupení smlouvy dnes a dle nového občanského zákoníku

Dne 1. ledna 2014 vstoupí v účinnost nový občanský zákoník, který s sebou přinese řadu podstatných změn. Názory na jeho „připravenost“ jsou rozporuplné. Část odborné veřejnosti zastává názor, že je dílem uspěchaným, předčasným a v jistém směru i krokem zpět, poněvadž obsahuje pojmy zastaralé, v dnešní době neužívané, a tímto se odklání od současné terminologie. Opačný názor poté zastává druhá část odborné veřejnosti, která v novém kodexu vidí ucelený a přehledný soubor norem, který odstraňuje dosavadní duplicitu právních úprav a je díky tomuto přístupný širšímu okruhu občanů. Mezi jeho přednosti řadí rovněž skutečnost, že nový občanský zákoník se v mnohém inspiroje právní úpravou vyspělých evropských zemí.

WEINHOLD LEGAL

Vzhledem k aktuálnosti tématu nového občanského zákoníku se i tento článek bude zabývat institutem v něm obsaženým, a sice institutem zcela novým, kterým je tzv. postoupení smlouvy. Cílem článku je srovnání současné právní úpravy postoupení práv a převzetí závazků ze smlouvy, tedy jakým způsobem dnes dochází k tzv. „postupování smluv“, s právní úpravou dle nového občanského zákoníku.

Případy, kdy si smluvní strany přejí postoupit na sebe práva a převzít povinnosti ze smlouvy nejsou v dnešní době nikterak ojedinělé. Kupříkladu nájemní smlouvy na lukrativní prostory jsou předmětem převodů dnes a denně. A nejen ty. S „postoupením smluv“ se běžně setkáváme i v případech, kdy strany nechtějí převádět celý podnik, případně jeho část, ale pouze vybrané smlouvy podniku se týkající.

Tzv. „postoupení smlouvy“ je dnes možné uskutečnit toliko uzavřením smlouvy o postoupení práv a převzetí povinností. Jak je z výše uvedeného patrné, jedná se o dva smluvní typy vtělené do jedné smlouvy.

První smluvní typ upravuje postoupení práv, které postupiteli dle smlouvy svědčí, na postupníka, který práva z této smlouvy přijímá. Jde o smlouvu o postoupení pohledávek ve smyslu ust. § 524 násl. občanského zákoníku, v rámci které má postupitel postavení věřitele. Souhlas dlužníka není v tomto případě vyžadován, avšak postupitel je povinen jej o daném postoupení bez zbytečného odkladu informovat. Až okamžikem oznámení postupitelem dlužníkovi, popř. prokázáním postoupení postupníkem, je dlužník povinen plnit „novému“ věřiteli.

Avšak obsahem každé smlouvy je vždy určitý soubor nejen pohledávek, ale i závazků, tedy povinností, které se strany smlouvy zavázaly dodržovat. Vzhledem k tomu, že smlouvou o postoupení

pohledávky se převádí toliko daná pohledávka, tedy právo na plnění, není tento smluvní typ pro „převod smlouvy“ jako celku dostačující. Z tohoto důvodu je nutné použít rovněž další smluvní typ, který řeší převod závazků, resp. povinností v „převáděné smlouvě“ stanovených. Tímto smluvním typem je smlouva o převzetí dluhu dle ust. § 531 občanského zákoníku. Smluvními stranami jsou postupitel, nyní v postavení dlužníka, jakožto osoby z „převáděné smlouvy“ povinné, a postupník, který daný dluh, povinnost, přebírá. Na rozdíl od smlouvy o postoupení pohledávky je v tomto případě vyžadován rovněž souhlas věřitele, tedy osoby, která „převáděnou smlouvu“ s postupitelem uzavírala. Jde tedy o odlišné smluvní strany, poněvadž smlouvu o postoupení pohledávky uzavíral postupitel, v postavení věřitele, s postupníkem, jakožto osobou přijímající práva, a dlužník, kterým je v daném případě druhá smluvní strana „převáděné smlouvy“, smluvní stranou smlouvy o postoupení pohledávky nebyl.

S ohledem na výše uvedené je tedy nezbytné, aby předmětná smlouva o postoupení práv a převzetí povinností byla koncipována jako smlouva trojstranná, tj. uzavíraná mezi postupitelem, postupníkem a druhou smluvní stranou „převáděné smlouvy“. Druhou variantou, dle mého názoru méně užívanou a rovněž méně praktickou, je rovněž uzavření dvou separátních smluv. Předmětná smlouva, popř. smlouvy budou zpravidla obsahovat rovněž ujednání stran týkající se dalších otázek, které je praktické si mezi smluvními stranami v souvislosti s daným postoupením ujednat.

Skutečnost, že výše uvedená smluvní dokumentace není vždy bezproblémová a v rámci její přípravy, příp. aplikace dochází k řadě nejasností, dokládá rovněž četná judikatura, která byla v průběhu let ke smlouvě o postoupení pohledávky, jakož i k problematice převzetí dluhu vytvořena.

Nový občanský zákoník k této otázce zaujal zcela odlišný postoj, v rámci kterého se inspiroval především právním řádem Itálie a Francie.[1] Dle § 1895 nového občanského zákoníku tak bude v případě, kdy to povaha samotné smlouvy nebude vylučovat a pokud nebylo ze smlouvy již splněno, možná tzv. cese, neboli postoupení smlouvy. Půjde o postoupení nikoli jen práv z dané smlouvy, či převzetí příslušných povinností, jak je tomu dosud, ale o postoupení celé smlouvy jako takové, příp. její nesplněné části. Povaha smlouvy pak může dané postoupení vyloučit převážně tam, kde plnění je vázáno na určitou osobu, její dovednosti či vlastnosti. V ostatních případech by tak s případným postoupením smlouvy neměl být problém.

Účinky postoupení pak nastanou udělením souhlasu postoupené strany s převodem. V případě, že tato udělila souhlas s postoupením předem, je vůči ní postoupení smlouvy účinné okamžikem notifikace postoupení postupitelem, či jeho prokázání postupníkem. Nadto, nový občanský zákoník jde ještě dále. Stanoví totiž možnost postoupení smlouvy toliko rubopisem listiny, a to v případě, kdy převáděná smlouva obsahuje ujednání o tom, že je uzavřena na řad. Takovýto postup by zajisté zamezil celému výše uvedenému kontraktačnímu procesu a ušetřil čas i náklady smluvních stran.

Třebaže je pravděpodobné, že v rámci zavádění tohoto institutu do praxe nastane řada problémů, které nejsou v tuto chvíli zákonem ani judikaturou řešeny (zákon toliko odkazuje na platné právní předpisy o směnkách), je nutno tento krok považovat za krok vpřed, směrem ke zjednodušení celého procesu a přiblížení dané právní úpravy občanům. Samozřejmě až praxe ukáže, nakolik bude tento institut využíván a vyplní-li se tak záměr tvůrců nového občanského zákoníku, kterým je zpřístupnění a zjednodušení právní problematiky širšímu okruhu občanů.

Jana Špičková,
advokát

[Weinhold Legal, v. o. s.](#)

Charles Square Center
Karlovo náměstí 10
120 00 Praha 2

Tel.: +420 225 385 333

Fax: +420 225 385 444

e-mail: wl@weinholdlegal.com

[1] Viz Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací – režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)